

ANEXO VI

PROXECTO

LECTOR

DE CENTRO

VINCIOS

CEIP SERRA VINCIOS

1. XUSTIFICACIÓN

Neste documento téntanse recoller as actuacións e intervencións do centro destinadas a mellorar as competencias básicas de lectura e de escritura do alumnado en todas as áreas do currículo e á adquisición dunha competencia informacional que consideramos necesaria nestes tempos.

A adquisición de estratexias de busca, selección, valoración, uso e produción de información en diferentes soportes e formatos, así como a adquisición do hábito lector, ou polo menos, de espertar o gusto pola lectura, son imprescindibles para a adquisición das competencias básicas, especialmente a competencia en comunicación lingüística, o tratamento da información e competencia dixital, a competencia cultural e artística e a competencia de aprender a aprender.

Para conseguir que o alumnado acade estas competencias básicas é preciso a implicación de todo o profesorado, de xeito que dende todas as áreas e ciclos se traballe na mesma dirección. Por iso este é un documento consensuado dende o principio ata o final.

O proxecto pretende, por outra banda, manter a biblioteca escolar como recurso fundamental para a consecución dos obxectivos que se propoñen máis adiante, sendo o eixe central das actividades encamiñadas a estimular o hábito lector e a desenvolver os procesos de ensino- aprendizaxe.

2. CONTEXTUALIZACIÓN E ANÁLISE DA SITUACIÓN ACTUAL

O C.E.I.P. Serra Vincios é un Centro escolar de titularidade pública (Consellería de Educación e Ordenación Universitaria da Xunta de Galicia) cunha media de 160 alumnos por curso.

Está situado na parroquia de Santa Mariña de Vincios (Gondomar), que conta con 2.059 habitantes (datos de 2012) repartidos en 15 lugares.

A parroquia só conta co noso Centro como centro de ensino, tendo que desprazarse os alumnos da Educación Secundaria Obrigatoria a Gondomar para seguir cursando os estudos obrigatorios, e a biblioteca municipal do Concello tamén está en Gondomar, a 5 quilómetros do Centro educativo.

O Centro cultural organiza actividades variadas para todas as idades (baile, pandeiretas, actividades deportivas...) e xestiona tamén a Comunidade de Montes, a rondalla, as comparsas de entroido.... Aínda que ten unha biblioteca, esta é moi pequena e non conta con material axeitado á idade e ás necesidades do noso alumnado

Estas circunstancias fan da nosa biblioteca escolar un lugar clave no que respecta ao uso da información e á creación de hábitos lectores, tanto para o alumnado como para o resto de membros das unidades familiares.

Dende hai varios cursos, a Biblioteca escolar converteuse no eixe central de múltiples actividades encamiñadas a estimular o hábito lector, o manexo de información e a creatividade. Alumnado e profesorado fan uso dela como recurso de uso cotiá, asociado ao traballo que se fai diariamente nas aulas. O número de usuarios e de empréstitos amentou nos últimos cursos, e tamén o fixo o nivel de competencia lectora do noso alumnado.

As avaliacións realizadas ata agora amosan, sen embargo, carencias na expresión oral e na competencia literaria asociada a xéneros coma a banda deseñada, a poesía ou o álbum ilustrado.

No que respecta ao fondo da biblioteca, creceu significativamente nos últimos cursos pero aínda non acadamos o equilibrio entre os fondos de consulta e os de literatura recreativa non chegamos ao 60% nos primeiros).

3. OBXECTIVOS

O obxectivo último é **facер dos nosos alumnos lectores competentes** en todos os soportes e contextos, entendendo por lector competente aquel que manifesta as seguintes habilidades:

- Emprega os coñecementos previos para darlle sentido á lectura.
- Dirixe de xeito autónomo a súa lectura.
- Emprega estratexias para acadar a comprensión.
- Distingue o importante do que non o é en función da finalidade da lectura.
- Resume o lido como estratexia de comprensión.
- Realiza inferencias: comprensión de termos polo contexto.
- Realizan preguntas sobre o lido.

Para a consecución de ditas habilidades, é preciso traballar en prol dos seguintes obxectivos:

- **Desenvolver a competencia lectora.**

O desenvolvemento desta competencia implica o aprendizaxe dos distintos códigos (escritos, visuais, sonoros...), o traballo con distintos tipos de textos (narración, poesía, banda deseñada, fotografía, publicidade, imaxe...), o uso de diversas estratexias de comprensión lectora (antes, durante e despois da lectura) e a integración das TIC e de prácticas lectoras en todos os soportes en situacións contextualizadas.

- **Favorecer a competencia literaria.**

Trátase de conseguir que o alumnado lea literatura polo propio pracer de ler e tamén para realizar determinadas tarefas curriculares. Para iso, debemos ofrecer unha diversidade de textos suficientemente ampla (xéneros e contido) e progresivamente máis esixente co lector (nivel de complexidade). Un dos piares desta competencia é o itinerario lector de Centro, é dicir, a selección de obras e autores que queremos que todos e cada un dos nosos alumnos coñezan ao rematar a Educación Primaria.

- **Educar no uso crítico da información.**

Para que o noso alumnado adquira a denominada competencia informacional (comprensión, utilización ética e avaliación crítica de diferentes formas de información) é preciso deseñar actividades de busca, selección e produción de información para os distintos niveis: formación de usuarios, tipos de documentos, uso de Internet, pasos para facer un traballo documental...

- Fomentar o hábito de lectura.

É moi importante que os alumnos adquiran hábitos lectores dende ben pequenos e para conseguilo é preciso crear ambientes lectores, onde se favoreza o achegamento aos libros e á lectura. A biblioteca escolar ten un papel fundamental neste propósito, pois é ela a encargada de dar protagonismo aos textos, de propoñer actividades para toda a Comunidade Educativa, de ofrecer modelos... en definitiva, de propiciar encontros entre libros e lectores que duren toda a vida.

- Apoiar a adquisición das competencias básicas.

Todas as actuacións derivadas deste proxecto están encamiñadas a favorecer a adquisición da competencia en comunicación lingüística, da competencia cultural e artística, a competencia para aprender a aprender e do tratamento da información e da competencia dixital.

- Consolidar a Biblioteca escolar como centro de recursos e cultural do Centro e da Comunidade Educativa.

Segundo o Marco de referencia para as bibliotecas escolares (2011), estas defínense como “centros de recursos de lectura, información e aprendizaxe: contornos educativos específicos integrados na vida da institución escolar. Apoian ao profesorado no exercicio das súas prácticas de ensinanza e facilitan ao alumnado a aprendizaxe dos contidos curriculares, así como a adquisición de competencias e hábitos de lectura, nunha dinámica aberta á comunidade educativa”.

4. METODOLOXÍA

Fundamentamos o traballo nos mesmos criterios metodolóxicos que impregnan a labor docente que desenrolamos no centro:

- Actividades adaptadas ás necesidades, intereses e características da comunidade Educativa.
- Enfoque funcional e operativo.
- Reflexión e traballo conxunto e coordinado por todos os membros.
- Flexibilidade na dinámica de traballo.
- Apertura á participación de toda a Comunidade Educativa.
- Significatividade das actividades e dos aprendizaxes.
- Motivación e participación activa do alumnado.
- Busca de aprendizaxes significativos.
- Incorporación de novos recursos, soportes e contextos.

5. RECURSOS

Como recursos humanos podemos mencionar:

- O alumnado, principal axente que executa e recibe o acto lector e o traballo coa información e en torno a quen xiran a maioría das propostas.

- As familias, que teñen un importante papel na motivación, no desenvolvemento e na consolidación de hábitos lectores e que de forma progresiva se van incorporando e animando a colaborar nas actividades de lectura, Contacontos, Mochilas viaxeiras... ou simplemente acompañando aos seus fillos á biblioteca, ou agasallándoos cun libro.

- Todo o profesorado colabora na elaboración e na posta en marcha (dun xeito coordinado) deste proxecto, incluíndo nas programacións as actividades previstas segundo a temporalización acordada no Plan anual de lectura.

- O Equipo de Biblioteca é responsable de coordinar este proxecto e de facilitar os recursos necesarios para a consecución dos obxectivos.

- O Departamento de Orientación e a Comisión de Coordinación Pedagóxica axudarán a facer as adaptacións específicas que se precisen e ofrecerán orientación ás familias e ao entorno máis próximo do alumnado.

- O Equipo Directivo terá a responsabilidade de garantir a nivel organizativo e de material a posta en marcha do proxecto.

- As entidades culturais do entorno, coas que colaboraremos sempre que sexa posible no deseño e posta en marcha de actividades. Destacan Espazo Lectura, a Biblioteca municipal de Gondomar, a biblioteca municipal Xosé Neira Vilas...

Entre os recursos materiais están:

- A biblioteca escolar e os fondos que hai nela ou empréstados nas bibliotecas de aula.
- A biblioteca municipal e outros centros cos que realizamos préstamo interbibliotecario.
- Os ordenadores e a Web.
- As maletas viaxeiras ou exposicións empréstadas por outras institucións.
- Os libros aportados polas familias do alumnado das bibliotecas familiares.
- O Blogue da Biblioteca (www.librincios.blogspot.com)

6. ORGANIZACIÓN DE ESPAZOS E TEMPOS

Todos os fondos do centro serán xestionados dende a biblioteca escolar. Os fondos destinados ao alumnado estarán na sala principal, podendo as aulas levar emprestados fondos (temporal ou permanentemente) para as **bibliotecas de aula**. Os fondos para adultos estarán na sala de profesores e no Recuncho de pais.

Cada grupo clase terá asignada unha hora semanal na biblioteca para a realización de actividades de fomenta da lectura, formación de usuarios, educación documental, traballos de investigación... que o titor considere oportunas. Ademais, os profesores poderán anotarse nos espazos en branco para utilizar a biblioteca coa súa clase nun horario semanal que se colocará na entrada da sala principal.

Dúas veces ao trimestre o Equipo de Biblioteca levará a cabo sesións con cada curso para o desenvolvemento da competencia informacional.

O Equipo de biblioteca terá reservadas unas sesións para o traballo de xestión e organización de fondos, preparación de actividades, formación de usuarios...

Un xoves cada quince días/tres semanas, durante a *Hora de ler*, haberá un contacontos dirixido en cada ocasión a un dos ciclos.

Un mércores ao mes, durante a hora do recreo, levarase a cabo a sesión do Club de lectura.

Durante os recreos (agás os mércores) e durante as quendas de tarde a biblioteca estará atendida polo profesorado para empréstitos, consulta en sala, lectura, uso dos postos de ordenador con conexión a Internet...

Todos os días, durante a *Hora de ler*, as aulas adicarán un tempo de vinte minutos á lectura pracenteira (de 12:00 a 12:20). Neste tempo o alumnado poderá ler libros, revistas, xornais...

7. ACTIVIDADES

A proposta de actividades será flexible , é dicir, variará en función da participación, do resultado, do grao de motivación espertado, do interese por parte dos destinatarios...

- *Reinauguración da Biblioteca escolar: A aventura de ler*

Reinauguraremos a biblioteca cada ano coa entregadas caixas da *Aventura de ler*. Presentaremos as actividades máis destacadas do curso e invitaremos a cada clase á súa primeira sesión de formación.

Dentro da programación das áreas de Lingua galega e literatura e Lingua castelá e literatura a biblioteca escolar, en colaboración cos equipos de ciclo, propón unhas obras literarias que serán de lectura obrigada para todos os alumnos do curso.

Non ten por que haber un traballo específico relacionado con estas obras, pois o obxectivo é que todos e cada un dos nenos do centro, unha vez rematada a súa estancia nel, coñezan certas obras e certos autores considerados imprescindibles. É a forma de por en práctica o *itinerario lector* do colexio, formado polas lecturas que consideramos básicas nas idades que abarca este período formativo. De momento as obras seleccionadas son:

BIBLIOGRAFÍA DO ITINERARIO LECTOR	CURSO
- Loboferoz - Elmer	4º E.I.
- Os sete cabritos - Por cuatro esquinitas de nada	5º E.I.
- Nadarín - Adivina cuánto te quiero	6º E.I.
- A sombra dos anacardios - Nacho Chinchones	1º E.P.

- Os soños na gaiola - El hombrecillo de papel	2º E.P.
- Cando a terra esqueceu xirar - Cuentos en verso para niños perversos	3º E.P.
- Un tren cargado de misterios - El diario de Greg I	4º E.P.
- O misterio dos fillos de lúa - Nunca juegues con una bruja	5º E.P.
- Mil cousas poden pasar - Manolito Gafotas	6º E.P.

- Hora de ler

- Existirá un tempo mínimo de lectura diaria, para que ler sexa un dos hábitos máis importantes da rutina escolar. En todos os cursos haberá diariamente un tempo de 20 minutos para a lectura, a cargo dun profesor, que estará incluído no horario.
- Neste tempo o alumnado poderá ler libros, revistas, xornais...
- O tempo de ler enfócase como un momento de goce coa lectura, polo que o profesorado supervisará que todos e todas lean, poñendo especial atención no tipo de lectura que fan, especialmente aquel alumnado que máis o precise. Non pode ser destinado ese tempo para outra actividade (como falar, facer tarefas atrasadas ou adiantar deberes, etc).
- Fomentárase os diferentes tipos de lectura na hora de ler, pois comprobamos que ao alumnado lle gusta compartir lectura. É preciso sinalar aquí que aos alumnos tamén lles gusta “recibir” lectura. O feito de ver e escoitar ler ao profesor é moi motivador para eles.
- Os fondos destinados ao alumnado estarán na biblioteca, podendo as aulas levar empréstados fondos (temporal ou permanentemente) para as bibliotecas de aula.
- As modalidades de lectura pode ser diversas: colectiva en alto, individual, que sexa o profesorado o que lea, un grupo de alumnado ao resto, etc. Será decisión da mestra ou mestre esa elección, coa correspondente planificación.

- A criterio do profesor/a, este tempo de lectura pode ser realizado fóra da aula: no patio, nos xardíns, etc.
- Tamén pode realizarse un contacontos para un grupo ou ciclo específico ou para todo o centro. Nestes casos desenvolverase na biblioteca escolar e estará coordinado polo equipo de dinamización da biblioteca.
- Os pais, nais, titores legais poderán vir tamén como protagonistas ás actividades de contacontos sempre coordinado polo equipo de dinamización da biblioteca.
- A xefatura de estudos contemplará a principio de curso, no horario de cada profesor/a, o tempo de lectura para poder desenvolver a actividade. Tamén establecerá os horarios de garda para as substitucións do tempo de lectura.
- Esta actividade diaria será impartida tanto polo profesorado titor como polo profesorado especialista.
- A xefatura de estudos intentará que o profesorado que teña garda de recreo non lle coincida con tempo de lectura no mesmo día.

- *Contacontos*

Cada dúas ou tres semanas, dependendo do nivel de participación voluntaria, haberá unha sesión de contacontos durante a *Hora de ler* (destinada cada vez a un ou varios ciclos).

- *Mochilas viaxeiras e Contos viaxeiros*

Haberá unha mochila por aula que irá visitando as casas de todos os alumnos. Nela inclúense: tres libros de lectura para o alumno (galego, castelás e inglés, variando os xéneros), un libro de lectura en galego ou castelán para adultos, un libro para toda a familia (traballos manuais, receitas, xogos...) un CD, un DVD, un caderno de suxestións e o *Conto viaxeiro*, que irá enchendo as súas páxinas pouco a pouco grazas á colaboración das familias.

Haberá tamén unha mochila viaxeira para o profesorado, que incluirá un libro, unha película e un *Conto viaxeiro*.

- *Recomendación lectoras*

A biblioteca publicará unhas guías de lectura que servirán de referencia ao alumnado e ás familias á hora de adquirir libros. A experiencia nos di que ás veces os pais non mercan máis libros porque non saben cales son axeitados para os seus fillos.

En Nadal tentaremos que a variedade sexa maior, pois consideramos preciso establecer o hábito de agasallar con libros.

- *Librincios deséxavos Feliz aniversario!*

Cada mes, a mascota da nosa biblioteca felicitará a todos aqueles que estén de aniversario colgando na entrada principal (no recuncho destinado a esta actividade) unha foto colectiva. É unha forma de facer a todos partícipes da biblioteca.

- *Concursos*

Convocaremos cada trimestre un concurso de expresión. Tentaremos variar o formato para dar cabida á oralidade, á creación plástica, á escritura literaria...

- *Apadriñamentos lectores*

Os alumnos de 6º, 5º, 4º e 3º apadriñarán, respectivamente, aos alumnos de 2º, 1º, 5 anos, 4 anos e 3 anos, para lerlles durante a hora de lectura nas datas establecidas previamente polos titores de ambos os dous grupos (polo menos unha vez ao trimestre).

Para a preparación das lecturas contarán coa axuda dos titores nas materias de lingua galega e lingua castellana.

- *Club de lectura Os compartelecturas*

Os alumnos de 3º ciclo terán a posibilidade de formar parte dun club de lectura. Este curso faremos catro lecturas. O club, a cargo dun profesor, reuniranse coa periodicidade establecida para charlar sobre a lectura e compartir opinións. Co obxectivo de enganchar ao alumnado, faranse algunhas actividades complementarias ás lecturas.

- *Maletas cheas de...*

Para traballar xéneros ás veces esquecidos (poesía, banda deseñada, teatro...) o Equipo de Biblioteca fará unha selección de fondos por ciclos, que entregará aos titores xunto cunhas actividades recomendadas sobre os textos seleccionados.

- Celebración do Día do Libro

A actividade para conmemorar esta data tan sinalada no mundo das bibliotecas variará anualmente, en función das propostas do Claustro e da temática de cada curso escola.

- *Ti elixes!*

Dende a biblioteca prepararanse uns lotes con material de traballo acorde aos Proxectos documentais e aos centros de interese que se traballan nas aulas (obras de consulta, libros de lectura recreativa, material audiovisual, fichas e guías de preguntas...) coa finalidade de promover actividades de busca documental e goce literario.

Estes fondos permanecerán na Biblioteca de aula durante un tempo, sendo o titor o responsable do seu control.

- *Atopa a resposta!*

Trátase dun concurso anual de preguntas con distintos niveis de dificultade para os ciclos no que os alumnos teñen que pór en marcha estratexias de busca e selección de información, co obxectivo de responder correctamente ao menos a sete das preguntas. Todos os alumnos que acaden a puntuación mínima levarán un agasallo.

- *As cartas de Librincios*

A nosa mascota enviará trimestralmente unhas misivas a cada aula, para que busquen información sobre o tema anual. Trátase de animar a mestres y alumnado a organizar un proxecto documental integrado, paso a paso.

- Actividades de formación de usuarios e educación documental

O equipo de Biblioteca deseñará e porá en práctica actividades de formación de usuarios e educación documental adaptadas aos distintos niveis. Cada grupo clase terá, ao menos, dúas sesións trimestrais con algún membro do Equipo.

Todas as actividades se recollerán nun arquivado informático co obxectivo de elaborar un banco de recursos para anos vindeiros.

- Proxectos documentais integrados

Cada aula traballará sobre un aspecto relacionado co tema anula elixido polo Claustro.

Co titor como guía, buscarán, seleccionarán e elaborarán información, que terán que comunicar a todo o colexio nunha exposición ao final dalgún dos trimestres.

- Boletín de Librincios

O Equipo de biblioteca redactará un boletín para o *Xornaliño*, a nosa revista escolar. Trátase de adicar unhas páxinas a contar o que se fixo durante o curso, o funcionamento dos servizos da biblioteca...

Tamén poremos coidado na motivación, ambientación e decoración de espazos con exposición de fondos para as diversas conmemoracións e temáticas traballadas ao longo do curso escolar.

Non se perderá ningunha ocasión de colaborar con outros equipos para:

- planificar obradoiros de poesía, teatro, radio...
- promover a participación das familias nas actividades de lectura.
- elaborar materiais que axuden ao proceso de ensino- aprendizaxe da lecto-escritura.
- organizar eventos relacionados co mundo do libro: recitais, encontros con autores ou ilustradores...

8. SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN

Para valorar o efecto deste proxecto é preciso contar con instrumentos específicos que permitan unha continuidade do proceso avaliador.

O punto de partida para a avaliación deste proxecto debe ser unha acta do Claustro que recolla

as liñas de actuación fundamentais e os obxectivos e actividades concretos para cada curso (recollidos no Plan anual de lectura), de xeito que avaliar posteriormente sexa un labor facilmente concretable. Para iso faranse dúas sesións anuais de avaliación nos ciclos e no Claustro, a metade e fin de curso.

Os índices de préstamo e lectura (extraídos do Programa Meiga) servirán como primeira referencia, pero tamén a competencia literaria do alumnado á hora de elixir as súas lecturas e de valoralas. A participación voluntaria en actividades tamén será un indicador de avaliación.

Por outra banda, o profesorado e o alumnado (en 2º, 4º e 6º de Educación Primaria) cubrirá a final de cada curso unha enquisa elaborada polo Equipo de Biblioteca, de xeito que recibamos un feedback sobre as actividades levadas a cabo e o grao de cumprimento dos obxectivos propostos.

Valoraranse aspectos como:

- Grao de consecución dos obxectivos.
- Produción e calidade do traballo xerado.
- Clima de traballo e metodoloxía empregada.
- A efectividade e organización das actividades levadas a cabo.
- Implicación da Comunidade Educativa.
- Grao de utilización e efectividade dos recursos da biblioteca escolar.
- Satisfacción do alumnado, do profesorado e das familias.
- Propostas de modificación e mellora do proxecto.

Tendo todas as achegas en conta, elaborárase unha memoria onde se recolla o resultado do traballo e as propostas de mellora.

9. BIBLIOGRAFÍA

ARELLANO YANGUAS, Villar (2002) *Biblioteca y aprendizaje autónomo. Guía didáctica para descubrir, comprender y aprovechar los recursos documentales*. Navarra: Gráficas Lizarra.

COLOMER, Teresa (2005). *Andar entre libros. La lectura literaria en la escuela*. México: Fondo de cultura económica.

COLOMER, Teresa (2010) *Introducción a la literatura infantil y juvenil*. Madrid: Editorial Síntesis.

DURBAN ROCA, glòria, CID PROLONGO, Ana y GARCÍA GUERRERO, José (2012) *Programas para el desarrollo de la competencia informacional articulados desde la biblioteca escolar*. Sevilla: Junta de Andalucía.

ILLESCAS, Mª Jesús (2003) *Estudiar e investigar en la biblioteca escolar. La formación de usuarios*. Navarra: Gráficas Lizarra.

MATA, Juan (2008) *Diez ideas claras: hacer de la lectura una práctica feliz, trascendente y deseable*. Barcelona: Graó.

SOLÉ, Isabel (2001) *Estrategias de lectura*. Barcelona: Graó.

LOE. Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

LOMCE. Lei Orgánica 8/2013, de 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa.

<http://www.edu.xunta.es/biblioteca/blog/>